

Czesław Francke

Gniewoszków, st. 1, Zamek "Szczërba",
gm. Międzylesie, woj. wałbrzyskie,
AZP 99-24/3

Informator Archeologiczny : badania 27, 91-92

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wszy budynek był usytuowany równolegle do głównej ulicy Starego Miasta, tj. Starego Rynku, i miał wymiary 14–15 x 35–35,5 m. Mieściła się w nim hala targowa oraz sala posiedzeń rady miejskiej. Kolejna rozbudowa tego zespołu miała miejsce w k. XIV w. Powstał wówczas kompleks administracyjny z wydzielonym budynkiem ratusza, domem pisarza, jatkami rzeźnickimi, podwórkiem ratuszowym. W rozległych piwnicach ratuszowych i pod sukienicami zachowała się ogromna ilość potłuczonych dzbanów, w większości kamionkowych. Na początku XV w. zbudowano nowy ratusz, usytuowany już przy ul. Stary Rynek i wchłaniający północną partię budynku z najstarszej fazy. Przed ratuszem zachował się fundament pręgierza, dotychczas lokalizowanego w innym miejscu. Istotną sprawą było zlokalizowanie podwórka ratuszowego z dużą latryną kamienną, którą wtórnie zasypano w XVI–XVIII w. W jej wnętrzu znaleziono ok. 30 fragm. pieczęci lakowych.

Z innych znalezisk zwracają uwagę przede wszystkim kamienne elementy dawnego wystroju architektonicznego ratusza, świadczące o wysokim poziomie artystycznym budowniczych.

Badania będą kontynuowane w celu ostatecznego określenia funkcji trzech pozostałych części kompleksu administracyjnego oraz uchwycenia struktury zabudowy mieszczańskiej otaczającej pierwotnie ten zespół od strony północnej.

Głogów, st. 2, Ostrów Tumski, woj. legnickie — patrz: wczesne średniowiecze

---

**Gniewoszów, st. 1, Zamek „Szczerba”
gm. Międzyzlesie, woj. wałbrzyskie
AZP 99-24/3**

Muzeum Archeologiczne we Wrocławiu

Badania prowadził mgr Czesław Francke. Finansowane przez Urząd Miasta i Gminy w Międzyzlesiu. Ósmy sezon badań. Zamek średniowieczny, koniec XIII? w.–1428 r.

W 1993 r. badania od początku ukierunkowano na poszukiwanie mającej jakoby istnieć na zamku wieży. Ukształtowanie terenu oraz przebieg muru obwodowego sugerowały, że wieża mogła stać w sąsiedztwie furty — tu też prowadzono wykopaliska. Jak się okazało lokalizacja wykopu była trafna. W wyniku prac odsłonięto 3 ściany budynku o wymiarach zewnętrznych 9,15 x 9,7 m i powierzchni blisko 90 m². Jego narożniki w dolnych partiach były prostokątne, a w górnych lekko zaokrąglone. Mury kamiennego budynku o grubości 0,9 m zachowały się na wysokość 0,5 m–3,2 m. Po przebadaniu ponad połowy jego wnętrza okazało się, że ściany wzniesiono w dwóch konstrukcjach. Od wewnątrz był to budynek drewniany, zbudowany z belek o średnicy ok. 0,35 m układanych na zrąb (negatywy po belkach w jednym z narożników), a na zewnątrz kamienny. Poziom użytkowy na części przebadanego obszaru był płaski, a na pozostałym tworzył nieckę wykutą w skale (cyster-na?). Miała ona do 1,4 m głębokości oraz w przybliżeniu do 5 m długości i 2 m szerokości. Nieckę otaczała półka skalna o szerokości do 1,6 m.

Wypełnisko budynku to przede wszystkim gruz i spalenizna. W części o płaskim poziomie użytkowym odkryto do 0,2 m grubości warstwę przepalonego zboża (owasa?).

Nieznana jest funkcja odkrytego budynku. Raczej wątpliwe, by mogła to być wieża obronna w tradycyjnym rozumieniu tego terminu. Jak się wydaje jej fundamenty o grubości 0,9 m byłyby zbyt słabe żeby przenosić ściany jakiejś wyższej budowli, górującej nad murem obwodowym, który jeszcze obecnie sięga 8–10 m wysokości. Fakt, że w zasypisku znaleziono znaczną ilość zboża sugeruje, że mógł to być budynek gospodarczy, a jego część pełniła funkcję spichlerza. Istnieje jednak jeszcze inna możliwość. Właśnie w obrębie budynku II, a także w jego otoczeniu znaleziono ceramikę zróżnicowaną typologicznie oraz technologicznie, a więc przypuszczalnie i chronologicznie. Sam fakt zróżnicowania

chronologicznego ceramiki kaže przypuszczać, że i zamek nie był założeniem jednorazowym. Może właśnie odkryty budynek był budowlą najstarszą i funkcjonował już przed wzniesieniem obecnie istniejącego muru obwodowego i kompleksu mieszkalnego integralnie z nim związanego. Budynek II mógł być wieżą mieszkalną jakiegoś starszego założenia obronnego. Jest to tylko hipoteza, na poparcie której brak jest jak na razie dowodów. Istnieją jednak pewne przesłanki. Badając dziedziniec przy budynku, pod poziomem użytkowym zamku natrafiono na warstwę czarnej ziemi z ceramiką mogącą pochodzić z końca XIII w. (do tej pory przyjmowano, że zamek wzniesiono w 1. poł. XIV w.).

Badania prowadzono także na dziedzińcu, a z rejonu furty usunięto gruz o miąższości do 4 m (łącznie z warstwami usuniętymi w 1991 r.). Wykopem dotarto do poziomu użytkowego dziedzińca. Odkryto tu m.in. rowek-kanal odpływowy, zakończony otworem w murze obwodowym. Badania w tym miejscu będą kontynuowane.

Łącznie w 1993 r. znaleziono: 5006 fragm. ceramiki, 1205 gwoździ, 742 ułamki kości, 15 podków, 14 grotów, 9 sprzączek, haki zawiasowe, 4 kolce brony, 4 noże, 2 ostrogi, 2 fragm. munsztuka, kłódkę, klamrę, okucie końcówki pasa, klucz do kłódki, szydło? oraz 44 inne przedmioty z żelaza. Na szczególną uwagę zasługują fragm. pancerza. Znaleziono 6 całych płatów-folg, fragm. dalszych 19 sztuk, 30 fragm. zbrojników oraz 90 drobnych ułamków płatów lub zbrojników.

Badania będą kontynuowane.

Gniezno, st. 22 (jezioro Święte), gm. loco, woj. poznańskie — patrz: wczesne średniowiecze
Krasnystaw, st. 100, gm. loco, woj. chełmskie — patrz: okres nowożytny

---

Legnickie Pole-Strachowice,
st. 19
gm. loco, woj. legnickie
AZP 79-21/-

Państwowa Służba Ochrony Zabytków
w Legnicy

Badania prowadzili mgr mgr S. Firszt, W. Grabowski, R. Rzeszowski.
Finansowane przez WODROL Bk. Sp. z o. o. w ramach nadzoru nad inwestycją. Obszar związany z górnictwem złota. XIV-XV w.

Badania ratownicze prowadzono w związku z budową wodociągu. Wykop pod wodociąg przeciął szereg obiektów związanych z górnictwem złota pomiędzy wsiami Legnickie Pole i Mikołajowice. Analiza profilu, częściowo oczyszczonego na długości ok. 90 m, pozwoliła poszerzyć obszar związany z działalnością górniczą i wydzielić dwa obszary związane z pozyskiwaniem złota: rejon Strachowic i rejon Mikołajowic. Ponadto badania powierzchniowe ujawniły 5 nowych punktów osadniczych, które powiązano z nowym zasięgiem stanowiska 19. Cztery z nich można wiązać ze średniowieczną eksploatacją złota.

Stanowisko datować można na XIV-XV w. Odkryto również ślady osadnictwa kultury łużyckiej.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Państwowej Służbie Ochrony Zabytków w Legnicy.

Łódź-Józefów, st. 3 — patrz: środkowa i późna epoka brązu
Modrzyca, st. 8, gm. Otyń, woj. zielonogórskie — patrz: środkowa i późna epoka brązu

---